

МӘДЕНИЯТ ҮЙИНДЕ КРУЖОК ЖУМЫСЛАРЫН ШӨЛКЕМЛЕСТИРІҮ

Балтаниязов Сарсенбай Айтмуратович – профессор

j.baltaniyazov@mail.ru

Ўзбекстан мамлекетлик кóркem óнер хэм мәденият институты Нөкис филиалы

ОРГАНИЗАЦИЯ КРУЖКА В ДОМЕ КУЛЬТУРЫ

Балтаниязов Сарсенбай Айтмуратович – профессор

Государственный институт искусств и культуры Узбекистана Нукусского филиала

ORGANIZATION OF A CLUB IN THE CULTURE HOUSE

Baltaniyazov Sarsenbay Aitmuratovich – Professor

Nukus branch of the Uzbekistan State Institute of Arts and Culture

Таянч сўзлар: маданият уйи, тўгарак фаолияти, бадий ҳаваскорлик, ижодий қобилият, ёшлар, маданий ҳордик, кўрик-танлов, ҳисобот концерти, маънавий тарбия, санъат.

Резюме. Мақолада маданият уйлари ва клуб муассасаларида бадий ҳаваскорлик тўгараклари фаолиятини ташкил этишнинг методик ва амалий жиҳатлари ёритилган. Ёшларнинг ижодий қобилияти ва талантини ривожлантириш, уларни тўгаракларга тизимли жалб қилиш, йиллик иш режаларини тузиш ҳамда турли танлов ва концерт дастурларидаги иштирокини таъминлаш масалалари таҳлил қилинган. Шунингдек, санъат ва маданиятнинг инсон маънавий дунёсини бойитишдаги ҳамда баркамол авлодни тарбиялашдаги роли алоҳида кўрсатиб ўтилган.

Ключевые слова: дом культуры, деятельность кружков, художественная самодеятельность, творческие способности, молодежь, культурный досуг, смотр-конкурс, отчетный концерт, духовное воспитание, искусство.

Резюме. В статье рассматриваются методические и практические аспекты организации деятельности кружков художественной самодеятельности в домах культуры и клубных учреждениях. Анализируются вопросы привлечения молодежи, развития их творческих способностей и талантов, составления годовых планов работы, а также обеспечения их активного участия в различных смотрах-конкурсах и концертных программах. Подчеркивается важная роль искусства и культуры в обогащении духовного мира человека и воспитании гармонично развитой личности.

Keywords: culture house, club activities, amateur art, creative abilities, youth, cultural leisure, competition, reporting concert, spiritual education, art.

Summary. The article examines the methodical and practical aspects of organizing amateur art club activities in culture houses and club institutions. It analyzes the processes of attracting youth, developing their creative abilities and talents, drawing up annual work plans, and ensuring their active participation in various competitions and concert programs. The significant role of art and culture in enriching the spiritual world of individuals and raising a well-rounded generation is emphasized.

Кóркem óнер адамлардың ишки дүньясына жол таба билиўи, оларды идеялық жақтан байытыўы лазым. Кóркem óнер хәўескерлер жәмәәтлери қатнасыўшыларының ўазыйпасы тек көпшилик алдында тамашалар көрсетиў, оларды ҳақықат кóркem óнерге араластырыў жолы менен халықты тәрбиялаўдан ғана ибарат емес. Кóркem óнер хәўескерлериниң ағзалары, сондай-ақ күнделикли жумыста да өзиниң жоқары эстетикалық мәдениятлары менен өрнек көрсетиўлери, дөгерегиндеги адамларды гөззал, мазмунлы турмыс кешириўге ўиретиўлери, даслепки жумыста, дем алыс ўақтында хэм турмыста жеке өрнек болыў жолы менен ўиретиўлери керек. Инсанда бир пайыз талант болса ол тоқсан тоғыз пайыз мийнет яғный таярлық жумысларын ислеў

керек деген ибиратлы сөз бар. Мәденият ўйлери хэм клублары адамлардың өз-ара байланысып, пикир алысатуғын дийдарласатуғын халық ўии деген статуска ийе мәдений дем алатуғын орай. Хәр бир мәденият ўилериндеги, клубларда кóркem хәўескерлик дөгереклери талантлы уқыплы жасларды тартып олардың жүрегине жол таба билиўи олардың кóркem óнерге болған мухаббатын талантын оятып, шыңландырып әпиўайы хәўескерликтен үлкен сахналарға алып шығыў дәрежесине шекем жумыс ислеп оның тек кóркem óнерди сүйиўши улығлаўшы емес ҳақықат тәлим-тәрбия көрген пазыйлетли инсан етип жетилистириў керек. Мәденият ўйлери, клуб мекемелери тийкарынан алғанда өзиниң барлық тәбияты хэм негизи бойынша күнделикли турмыстың

жаналықларынан хабардар қылып, хәр қыйлы қызығыўшылықтағы адамларды бирлестириўши курал. Бул бағдарда мәдениет үйлериндеги, клублардағы көркем хәўескерлик дөгереклери айрықша хызмет қылады. Қай жерде де өз жумысына итибар берген жумысларын жақсы бағдарға қаратқан жәмәтте унамлы нәтийжелер болады. Турмыс соны көрсетеди таланты бар дәслепки берилген бағдар менен барып ертеңги күни белгили көркем өнер ғайраткерлери, халық артистлери мәдениет хызметкерлери болып жәмийетимиздиң халқымыздың руўхый дүнясын байытыўда үлкен хызметлер қылып атыр. Мәдениет үйлери клуб хызметкерлери өзиниң қанигелиги уқыбына қарай өзине бекитилген дөгерек жумысларын басқарады. Қанигели дөгерек басшылары хәптесине тек еки дөгерек жумысларын алып барыў мүмкин. Хәр бир дөгерекке мектеп оқыўшылары арасындағы уқыбы таланты бар оқыўшылар дөгерекке тартылады. мәдениет үйлеринде, клубларда қанигели хызметкерлердиң санына қарай көркем хәўескерликти раўажландырыў ушын төмендеги дөгерек жумысларын шөлкемлестириў мүмкин. Хор, эстрада ансамбль, халық сазлары ансамбли, дуўтаршылар, қосықшылар, вокал ансамбли, хореография-ойын, драма, куўыршақ театры, аския, қызықшылар, домбырашылар, т.б. Хәр бир дөгерекке сол дөгерекке уқыбы бар ертеңги күни нәтийже беретугын балалар қабыл етиледі. Хәр дөгерек басшысы бир жыллық ис жоба дүзип сол ис жобасы тийкарында хәптесине еки мәрте дөгерек қатнасыўшылары менен турақлы түрде жумыс алып барады. Хәр дөгерек қатнасыўшысын өткерилетуғын көрик таңлаўлар менен бирге өткерилетуғын концерт бағдарламаларына турақлы түрде қатнасытырып барыў керек.

Жаслар арасында көркем хәўескерликти раўажландырыўда район, республика көлеминде өткерилип атырған көрик таңлаўлар жақсы нәтийжелерин берип атыр. Олардан «Зулфия» атындағы мәмлекетлик сыйлық, «Нихол» сыйлығы «Янги авлод», «Келажак авози», «Үмит жулдызлары» эстрада аткарыўшыларының хәмде хәр жылы өткерилетуғын «Жалғызсаң сен муқаддес

Үатан» хореография, аския-қызықшылар, театр, драма куўыршақ театрларының, фолкльор жәмәтлериниң өткерилип атырған көрик таңлаўлары жаңа талантлардың жәмәтлердиң жетисип шығыўына жақсы тәсир етип атыр. Театр кийим илдиргиштен басланады- дегендей хәр бир талантлы көркем-өнер хызметкерлери дөгерекке қатнасыўшылардан келип шығады. Халқымызда «Талант илаҳийда қубылыс, оны қәстерлеў»керек деген гәп бар хәр бир талант ийеси өзиниң билимин талантын раўажландырыў ушын, билим алыўы ушын елимизде кең үлкен мүмкиншиликлер жаратылған. Хәр дөгерек қатнасыўшыларының ислеген үйренген жумыс нәтийжелерин көриў ушын кварталына, жылына есап беріў концертин өткерип турыў керек. Концертлерге қатнасыўшы хәр дөгерек ағзалары ушын атқарылған жанрлар, қосық, ойын, саз т.б. сахнаға жарасымлы либаслары болыўы тийис. Дөгерекке қатнасыўшы балалар, үлкен жастағылар ушын өз алдына ис илажлары қосық, ойын фолкльор, драма т.б. темалар болыўы керек.. Балалар ушын дөгерек жумыслары сабақтан тыс ўақытлары,ал басқалар ушын өзлерине қолай бос ўақытлары өткерилиў керек. Дөгерекке қатнасыўшы мектеп оқыўшылары менен биргеликте мектеплерде өткерилетуғын тил байрамлары, устазлар хәм муғаллимлер күни Өзбекстан, Қарақалпақстан Республикасы конституциясы кунлери, 8-март хаял-қызлар байрамы, Наўрыз байрамы, жаңа жыл байрамы, соңғы қоңыраў, байрам кешелери концертлери менен «Сиз тарыйхты билесизбе», «Үмит жулдызлары» т.б. атамалардағы көрик таңлаўларды өткеріў керек.. Дөгерек қатнасыўшылары менен бирликте белгили көркем өнер ғайраткерлери, жазыўшы шайырлар менен ушырасыў кешелерин шөлкемлестириў кеўилге муўапық болады. «Көркем өнерди, музыканы сүйиңиз, үйрениңиз, себеби ол сизге ақыл-ойдың бийик сезимниң пүткил бир дүнясын ашып береді» деген соның ушында хәр бир дөгерек қатнасыўшысына көркем өнердиң сырлы әлемин оның инсанның руўхый дүнясын байытыўдағы хызметлерин түсиндирип барыў лазым.

Пайдаланған әдебиетлар

1. И.А. Каримов. “Тарийхий хотирасиз келажак йўқ” Тошкент “Шарқ” 1998
2. А.Жүзимбетов. А.Абдикамалов «Клуб хызмети хәм дәстүрлер»
3. А.Абдикамалов «Мәдениет үйлери хәм клубларда жаслар менен ислесиў методикасы» қолланба.